

KULTURDEPARTEMENTET

Postboks 8030 Dep.
0032 Oslo

postmottak@kud.dep.no

KUNNSKAPSDEPARTEMENTET

Postboks 8030 Dep.
Oslo 0030

postmottak@kd.dep.no

Norsk faglitterær
forfatter- og
oversetterforening

Oslo, 16. april 2012

Høringsuttalelse – to utredninger om litteratur- og språkpolitiske virkemidler i Norge og Europa

Det vises til Kulturdepartementets og Kunnskapsdepartementets ekspedisjoner henholdsvis 4. januar og 17. februar 2012. Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening har valgt å samle sine merknader i ett høringsdokument som sendes begge departementer. Foreningens uttalelse gjengis nedenfor.

Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening (NFF) er en fagforening for forfattere og oversettere av faglitteratur. Foreningen sikrer medlemmenes faglige og økonomiske interesser gjennom forhandlinger om avtaler med offentlige og private institusjoner om vilkår for utgivelse og bruk av faglitteratur, om vederlagsordninger m. v. NFF arbeider også for å fremme god faglitteratur, styrke norsk skriftspråk og trygge yringsfriheten i et internasjonalt perspektiv.

Innledning

NFF hilser velkommen Kulturdepartementets og Kunnskapsdepartementets initiativ til en grundig gjennomgang av den statlige litteraturpolitikken og erfaringene med fast og fri pris i Europa. NFF har fulgt utviklingen i Europa gjennom mange år og har i tidligere høringsuttalelser etterlyst en gjennomgang av de europeiske boklovene. Det er vårt håp at disse utredningene gir et godt empirisk grunnlag, med referanse til europeiske erfaringer, som den framtidige litteraturpolitikken kan bygge på.

NFFs svar er delt i fire: først gir vi en vurdering av de to utredningene hver for seg, så drøfter vi særskilt de utfordringer og behov norske fagbøker og pensumlitteratur for universitet og høyskoler står overfor. Til slutt summerer vi opp det vi mener bør være hovedpunktene i en norsk boklov.

1. Oslo Economics: Utredning om litteratur- og språkpolitiske virkemidler

Etter vårt skjønn gir rapporten tilstrekkelig innsikt i hvordan norsk litteraturpolitikk virker i dag. Vi noterer oss at vi «oppnår litteraturpolitiske mål bedre her til lands enn i Sverige og Danmark» (s. 65), og ser vi «de språk- og litteraturpolitiske målene samlet, tyder den empiriske analysen på at måloppnåelsen stort sett er styrket fra 2005 til i dag» (s. 65).

Til tross for at utrederne konkluderer med at måloppnåelsen stort sett er styrket, foreslår de at endringer i virkemiddelapparatet bør skje i fastprisordningen, og at norsk faglitterær produksjon blir styrket. (s. 8) Nedenfor drøfter vi de to forslagene.

1.1. Frivillig fastprisordning der forlagene selv fastsetter utsalgsprisen.

Utrederne foreslår at dagens bokavtale med en avtalefestet fastpris mellom Forleggerforeningen og Bokhandlerforeningen erstattes av en frivillig ordning der det enkelte forlag selv setter en fast pris på de bokutgivelser de ønsker skal ha fastpris. Forlaget skal også selv bestemme fastprisperiodens lengde.

Vi vil sterkt fraråde en slik ordning, og begrunner det med de erfaringer som ble gjort i Danmark da de forsøkte en ordning der forlagene fikk tillatelse til å sette fastpris på 10% av sine utgivelser. Under 1 – en – prosent av forlagene valgte å sette fast pris på bøkene, og ordningen falt bort etter kort tid. Fri pris på bøker ble foretrukket av supermarkeder og internettbokhandler, som selv kunne fastsette prisen. Dermed ble fastprisbøkene skjøvet i bakgrunnen, om de i det hele ble tatt inn i supermarkedene.

Et slikt «delt» prissystem som Oslo Economics foreslår, blir drøftet av professorene Øystein Foros og Hans Jarle Kind ved Norges Handelshøyskole i en utredning for Den norske Forleggerforening av 18. februar 2012: *Fastpris på bøker: Bransjeomfattende eller frivillig?* De kommer til at frivillig faste priser gir det enkelte forlag for svake incentiver til å benytte faste priser, og utredningen konkluderer med at «bransjeomfattende priser vil være sterkt fordelaktig» (s. 17) både med hensyn til mangfold i boktilbudet og for muligheten av å opprettholde et effektivt bokhandelnett.

Etter NFFs oppfatning er Oslo Economics forslag om en frivillig fastprisordning basert på utilstrekkelig konsekvensanalyse, og vi tilrår at det ikke blir tatt til følge.

1.2. Sterkere incentiver for norsk faglitterær produksjon

Utredningen avdekker et klart behov for å styrke produksjonen av norskspråklig faglitteratur ved våre universitet- og høgskoler. Oslo Economics konklusjoner støtter oppunder en rekke undersøkelser som dokumenterer mangel på lærebøker i små fag. Den første store utredning slo dette fast allerede i 1986: *Utredning om faglitteraturens stilling i Norge* (Egeland og Ottosen, 1985). Siden da er feltet forsømt som et mangelområde til tross for mange anmodninger overfor de politiske myndigheter om å rette opp skjevhetene.

For å stimulere produksjonen av denne delen av faglitteraturen foreslår utrederne en innkjøpsordning. Hvordan en slik innkjøpsordning er tenkt organisert, sier ikke utredningen noe om.

Vi er entusiastiske tilhengere av de innkjøpsordninger som hittil er etablert. Sakprosaordningen som ble etablert i 2005, dekker allmenn sakprosa som selges i vanlige bokhandler og som etterspørres i folkebibliotekene. Det er essays, dokumentarbøker, biografier og reiseskildringer. Faglitteraturen for universitet og høgskoler etterspørres ikke i vanlige folkebibliotek slik skjønnlitteratur og allmenn sakprosa gjør, og innføring av en innkjøpsordning for denne bokgruppen byr derfor på helt andre utfordringer.

Språkmeldingen *Mål og mening* (St. meld. nr. 35 (2007-2008)) peker også på behovet for å styrke produksjonen av norskspråklig fag- og pensumlitteratur og drøfter om en innkjøpsordning for denne litteraturen er en mulig vei å gå. Meldingen konkluderer slik: «Dersom ein skulle innføra ei tilsvarande ordning for lærebøker til høgare utdanning, oppstår spørsmålet om korleis dei innkjøpte bøkene skulle disponerast. Ordninga kunne neppe gjerast stor nok til å gje studentane gratis studielitteratur. At pensum dei siste åra er vorte meir temaorientert framfor verkorientert, saman med den raske utviklinga som gjerne skjer innanfor eit fag, ville truleg føre til at det for slike bøker ville vera eit stort kassasjonsbehov.» (S. 119, andre spalte)

Vi vil gjerne legge til at i innstillingen fra familie- og kulturkomiteen pekte flertallet (alle unntatt Fremskrittspartiet) på at departementet løftet fram «både fastprissamarbeid og direkte statstilskot som to hovudverkemiddel i denne samanhengen» (Innst. S. nr. 184, s. 39)

Etter NFFs oppfatning er Oslo Economics forslag om å innføre en innkjøpsordning for faglitteratur basert på manglende kjennskap til hvordan dagens innkjøpsordninger fungerer, og vi rår til at forslaget ikke blir tatt til følge. I punkt 3 nedenfor går vi nærmere inn på hvordan vi mener produksjonen av faglitteratur for universitet og høgskoler bør stimuleres.

1.3. Bibliotekvederlaget

I sin gjennomgang av den statlige virkemiddelpolitikken i Danmark og Sverige framheves bibliotekvederlaget i begge landene som et svært viktig litteraturpolitisk virkemiddel, ja, i Danmark framheves dette som det fremste virkemiddelet i litteraturpolitikken.

Det forundrer oss at utrederne i denne sammenheng ikke vurderer det norske bibliotekvederlaget. Vi finner det naturlig å peke på at vi her i Norge ligger et stykke bak våre naboland i forhold til vederlag på dette området. Også i Norge framhever kulturmeldingene at bibliotekvederlaget er et viktig kulturpolitisk virkemiddel. Vi rår til at Kulturdepartementet legger opp til en mer ambisiøs utvikling av det norske bibliotekvederlaget de kommende år.

2. Helge Rønning og Tore Slaatta m.fl: Utredning av litteraturpolitiske virkemidler i Europa.

Etter NFFs skjønn gir utredningen en relevant gjennomgang av sentrale tiltak i de fleste land i Europa det er naturlig å sammenlikne oss med. Storparten av rapporten er naturlig nok viet de land som har innført boklover, motivene for å innføre slike lover og erfaringene med disse, særlig knyttet til fastprisens funksjonsmåte. Rapporten gir også nyttig innsikt i de betraktningmåter som gjøres gjeldende i EU.

I kapittel 3.1 gis en oversikt over land med boklover. Vi ser at av 8 land (etter utredningen ble levert har Sveits gjennom en folkeavstemning vedtatt å ikke innføre en boklov) som har innført boklover, har fire land gjort dette etter årtusenskiftet. Lovregulering av bokmarkedet framstår altså som en svært aktuell politikk innenfor frihandelsområdet EU. Utredningen viser også til en rekke rapporter fra ulike land som har innført boklover, eller fått dem vurdert, og vi merker oss at det ligger verdimesse, demokratiske, litteratur- og språkpolitiske argumenter til grunn. Prisen er ikke alltid det sentrale, men ønsket om å opprettholde strukturer som sikrer en nasjonal skriftkultur, er ansett som særlig viktige. Særlig kommer dette fram i evalueringen av den franske loven som ble gjort i 2009. La oss se på noen av de effekter av fast- og fripris som vi mener er vesentlige.

2.1. Bokprisene

Det sentrale spørsmål i debatten om utviklingen av bokmarkedet har vært om det er frie eller faste bokpriser som gir de billigste bøkene. Rapporten gir et klart svar: land med boklover har ikke priser som gjennomsnittlig er høyere enn i land med frie priser (s.12).

Vi vurderer rapportens dokumentasjon rundt prisutviklingen som tilfredsstillende, men det er viktig å holde fast ved at pris bare er én effekt av det valget man tar.

Vi vil derfor framheve den konklusjon professor Francis Fishwick, den forsker i Europa som har viet mest tid til bokens prisutvikling innenfor faste og frie prisregimer, er kommet fram til. Etter en inngående studie av prisutviklingen i England etter innføring av frie bokpriser i 1995 kunne han i 2008 konkludere slik:

The defence of the Net Book Agreement from the 1950s to its demise in 1995 was that without it there would be fewer stockholding bookshops, higher prices and fewer titles. The evidence presented here tends to validate all three predictions.¹

Foruten prisutviklingen peker Fishwick her på effektene på bokhandlerstrukturer og boktilbud, som vi ser på nedenfor.

2.2. Bokhandlerstrukturen, tilgjengeligheten til bøker og boktilbudets mangfold

I rapporten fra Rønning, Slaatta og deres medutredere dokumenteres at det er bokmarkedene i de land som har fast pris som gir den beste bokhandelstrukturen og dermed sikrer god tilgjengelighet for bokkjøperne i de enkelte land. I et land med en geografisk utstrekning som Norge blir dette ekstra viktig.

Rapporten dokumenterer også at det er dette virkemidlet som sikrer mangfold i tilbudet. Valg av prissystem virker i liten grad inn på mengden av bøker i markedet, men fastprisen sørger for bredde i innhold og titteldiversitet og sikrer at bestselgerne ikke inntar en for dominerende markedsstilling.

2.3. Fastprisens lengde og behovet for å holde bøker i markedet over tid.

Vi merker oss at i de land som har innført boklover med fast pris, er fastprisperiodens lengde satt til mellom 18 og 24 måneder. Etter vårt skjønn er det maktpåliggende at fastprisen må ha en viss varighet for at den skal ha en intendert effekt. Vi kunne ønsket oss en mer inngående behandling av dette, slik at det ble et bedre grunnlag for å vurdere fastprisperiodens lengde slik den praktiseres i Norge i dag. Etter vårt syn blir fastprisperioden i Norge for kort til å sikre en tilstrekkelig levetid for bøkene.

NFF har i flere høringsuttalelser argumentert for at det bør etableres en standard oppfatning av hva begrepet den faste bokpris betyr. Konkurransetilsynet har argumentert for at «Fastprisperioden bør ideelt sett sammenfalle med den perioden man erfaringsmessig har sett det største salget, og

¹ Francis Fishwick: «Book retailing in the UK since the abandonment of fixed prices». 2. mai 2008, s. 9.

oppheves når den perioden er over.”² Etter NFFs syn kan dette utsagnet knapt forstås annerledes enn at begrunnelsen for den faste bokpris (slik Konkurransetilsynet ser det) er et virkemiddel som skal hindre konkurranse rundt salget av de lettest solgte titlene i den mest hektiske salgsperioden. Men det er jo å sette saken fullstendig på hodet.

Historisk har den faste bokpris hatt både en kommersiell og en kultur- og språkpolitisk begrunnelse. I et lite språkområde som det norske, må storparten av utgitte titler stimuleres slik at de kan være tilgjengelige i markedet en viss periode; først da vil det være mulig å generere så store salgssinntekter at utviklings- og framstillingskostnadene – samt salgsløstets kostnader – med rimelighet skal kunne dekkes inn. Eller det kan være slik at en boks innhold har en faglig eller vitenskapelig verdi som strekker seg langt utover den hektiske salgsperioden rett etter lanseringen. Poenget med den faste bokpris er med andre ord at den skal vare lenge om den intenderte virkning skal inntreffe. I forarbeidene til den tyske loven blir det reflektert over fastprisens prinsipielle karakter. Det heter:

Das Preisbindungsgesetz bedient sich bewusst nicht des Modells einer durch Zeitablauf seit Erscheinen automatisch endenden Preisbindung, sondern ermöglicht die Preisbindung für die gesamte Lebenszeit eines Produktes. Dies geschieht insbesondere im Hinblick auf die grosse Zahl kulturell wertvoller Bücher und Musikalien, die über viele Jahre und Jahrzehnte unverändert im Markt bestehen können und sollen. Für diese Verlagserzeugnisse sollen gleiche Rahmenbedingungen geschaffen werden wie für Produkte, die aufgrund ihres Inhalts von vorneherein kurzlebiger sind.³

2.4. Fast eller fri pris på e-bøker

Utredningen viser også til at de litteraturpolitiske virkemidler etter hvert også omfatter e-bøker. Både debatten om momsfristak og fastpris har ført til vedtak i flere europeiske land. Den franske bokloven har tatt inn en bestemmelse om at fast pris også skal gjelde for e-boka, noe andre boklover også har tatt høyde for.

Vi kan ikke finne argumenter som skulle tilsi en annen prispolitikk på e-bøker enn tilfellet er for papirbøkene.

2.5. Bruk av rabatter - herunder noen ord om eierkonsentrasjon.

Utredningen dokumenterer at en lovfestet bruk av rabatter er et sentralt virkemiddel for å sikre store og små forlag en demokratisk tilgang til salgsløstene. En begrenset rabatt motvirker store forlag fra «å kjøpe» seg plass i bokhandlene framfor mindre forlag som ikke har økonomisk styrke til

² Vedlegg til høringsbrev fra daværende Moderniseringsdepartementet av 17. desember 2004, s. 4.

³ Gesetz zur Preisbindung für Bücher und Musikalien. Entwurf mit Begründung, Die Deutsche Buchhändlervereinigung 2001, s.7

å gjøre det samme. Utrederne vier også noe plass til å se på effektene av eierkonsentrasjon. Her kommer utrederne til at det ikke er mulig å spore noen forskjeller på fast- og friprissystemer når det gjelder å moderere eierkonsentrasjon i bransjen. Vi kunne tenke oss en nærmere analyse av i hvilken grad de dominerende forlagskonsernene tilpasser seg (utnytter) systemene, og hvilke botemidler som blir tatt i bruk for å hindre bruk av markedsrett. Vi ser to virkemidler her: 1) lovfestet begrensning av eierkonsentrasjon og 2) bruk av rabatter som hindrer bruk av markedsrett.

Vi ber departementet vurdere det første punktet som et generelt tiltak for å hindre uheldige utslag av stadig sterkere oligopolistisk utvikling i norsk bokbransje.

Det andre punktet, bruk av rabatter, bør tas inn som et aktivt virkemiddel i norsk boklov for å hindre store forlags bruk av markedsrett. Vi ber departementet vurdere om ikke den tyske loven om fastpris på bøker bør være retningsgivende for hvordan en slik bestemmelse bør utformes. Vi siterer fra lovens § 6 *Omsetning*:

- (1) Forlagene må ved fastsettelsen av sine salgspriser og øvrige salgsbetingelser overfor forhandlerne ta rimelig hensyn til bidraget som mindre bokhandler yter til den landsdekkende forsyningen av bøker, samt servicen som disse bokhandlene yter. Forlagene har ikke lov til å la sine rabatter utelukkende rette seg etter omsetningen de oppnår hos en forhandler.
- (2) Forlagene har ikke lov til å levere til bransjefremmede forhandlere til lavere priser eller gunstigere betingelser enn til bokhandelen.
- (3) Forlagene har ikke lov til å fastsette høyere priser eller dårligere betingelser for mellomleddsbokhandler enn for sisteleddssalgere som de leverer direkte til.

2.6. Forfatterens og oversetterens situasjon

Utrederne skal ha honnør for at de har tatt for seg forfatterne (særlig) og oversetterens situasjon. Det foreligger ikke materiale som gir grunnlag for dyptpløyende analyser, men av gjennomgangen framkommer med all tydelighet at det norske litterære systemet, særlig fundert i opprettholdelsen av normalavtaler mellom forfatter- og oversetterforeningene og Den norske Forleggerforening, og den kollektive forvaltningen av rettigheter, gir opphavsmennene vilkår som er markant bedre enn i andre land.

Vi finner det godt dokumentert at forfattere og oversetterens situasjon er bedre innenfor land som har innført boklover, og vi finner det også godt dokumentert at Norge har utviklet et system som i større grad enn i andre land ivaretar forfatterne og oversetterens interesser.

3. Særskilt om fagbøker og pensumlitteratur for høyere utdanning (rabattgruppe 2 i Bokavtalen)

Som det blir pekt på i pkt 1.2., slås det fast både i språkmeldingen (St.meld. nr. 35 (2007-2008) *Mål og mening*) og i stortingskomitéens innstilling om saken (Inst. S. nr. 184 (2008-2009)) at *samarbeid om fastpris og statstilskudd* til utvikling og produksjon av fagbøker for universitets- og høyskolesektoren er «hovudverkemiddel» for å oppnå ønsket effekt. Bakgrunnen er at disse bokgruppene befinner seg i en spesielt presset markedsituasjon, dels på grunn av små og særs differensierte målgrupper, og dels på grunn av sterkere konkurranse fra angloamerikanske tilbud. En stund nå har man erfart at både antall produserte titler på norsk og salget av disse bokgruppene er redusert over tid (Oslo Economics (s. 3) og Den norske Forleggerforenings *Bransjestatistikk*).

Oslo Economics slår fast at: «I prinsippet kan insentiver til å produsere norsk faglitteratur styrkes på mange måter.» (S. 100). NFF hadde ventet at direkte statstilskudd ville blitt foreslått som aktuell virkemiddelbruk, særlig fordi man innledningsvis i rapporten peker på direkte produksjonstilskudd som et effektivt og – dersom vi forstår rapporten rett – et treffsikkert virkemiddel. Vurderingen er generell: «Ordningen er dermed den som ligger nærmest til å være en ordning hvor bevilger vurderer kvalitet på fritt grunnlag.» (S. 7)

Fag- og pensumlitteratur for høyere utdanning er et strategisk viktig felt for å opprettholde norsk – bokmål og nynorsk – som samfunnsbærende språk. Det er i all hovedsak her språket blir fornyet og videreutviklet i tråd med samfunnsutviklingen generelt. Riktignok fikk universitet- og høyskoler i 2009 et lovpålagt ansvar for vedlikehold og videreutvikling av norsk fagspråk, men dette er lite kjent hos de vitenskapelig ansatte og blir i liten grad etterlevd i praksis. Ett eksempel er Norges Handelshøyskole der det er vedtatt å undervise på norsk på bachelornivå. Likevel gjennomføres nesten halvparten av undervisningen på engelsk. Engelskspråklig litteratur blir brukt på samtlige fag når det ikke fins norske alternativ, og i mange fag blir engelsk fagspråk oppfattet som et i mål i seg selv. Slik undergraves ikke bare norsk som samfunnsbærende språk, men også studiekvaliteten forringes. Forskning dokumenterer at læring på eget språk har størst effekt. Studenter trenger mer tid på å forstå en engelsk tekst når engelsk ikke er morsmålet⁴, vi forstår mer når teksten er på

⁴ Se Jussi Karlgren & Preben Hansen: *Cross-Language Relevance Assessment*, CLEF, Roma 2003, Glenn Ole Hellekjær: *Reading Academic English in Norwegian Higher Education*, Lap Lambert Academic Publishing, 2010 og Hellekjær: *The Acid Test: Does Upper Secondary EFL Instruction Effectively Prepare Norwegian Student for the Reading of English Textbooks at Colleges and Universities?*, Universitetet i Oslo 2005.

morsmålet enn på engelsk⁵, og vi husker 25 % mindre når vi leser tekster på engelsk enn på morsmålet.⁶

For ytterligere å underbygge argumentasjonen her har NFF i samarbeid med Den norske Forleggerforening tatt initiativet til å kartlegge hvor stor andel av pensumtilfanget som tilbys studentene i fagene medisin og samfunnsøkonomi (siviløkonomi), som er henholdsvis norskspråklig eller engelskspråklig (evt. andre språk). Tallene viser for eksempel at til første års studium i medisin er den gjennomsnittlige norskandelen 18% ved de fire universitetene som tilbyr dette studiet i Norge; i ett tilfelle er innslaget av norskspråklig tilfang bare 12%. Legger man til at det undervises i ex phil/ex fac det første studieåret (og her er lærebøkene norskspråklige), ser man at den spesifikke medisinfaglige pensumlitteraturen nærmest er utelukkende engelskspråklig, og følgelig at pensum for medisinstudenter i Norge er på et annet språk enn de har førstekompetanse i, og som blir deres framtidige arbeidsspråk. Det er lite i vårt tallmateriale som tilsier at situasjonen endres i favør av norskspråklig læretilfang senere i studiet. Når det gjelder lærebøker i medisin på **nynorsk**, kan de muligens finnes, men på institusjonenes pensumlister er de totalt fraværende. – Endelig skal det i dette avsnittet nevnes at norskandelen er relativt høy i fag som gjennom årene har den største tildelingsgraden av statstilskudd gjennom Statens læremiddelutvalg, på bekostning av fag der tildelingene er relativt færre.⁷

Det er flere årsaker til at fagbøker og pensumlitteratur for høyere utdanning er presset. Én ting er manglende støtte på statstilskuddet. For det andre førte omleggingen av gradsstrukturen (fra grunnfag til bachelor) til at tidligere små, men over tid økonomisk bærekraftige studentgrupper, ble erstattet med grupper så små at det ikke lenger er økonomisk forsvarlig å utvikle pensumbøker. For det tredje premierer ikke det såkalte "tellekant-systemet" og kategoriseringssystemet Cristin skiving av lærebøker; med dagens system er det bare vitenskapelige artikler i periodika, vitenskapelige monografier og vitenskapelige kapitler i antologier, serier og nettsteder som gir såkalte publiseringspoeng. Dermed gir skiving av lærebøker (og en rekke andre genre enn de nevnte) lav prestisje og minimal merittering.

Den enkelte institusjon innen UH-sektoren har i dag sin egen kampusbokhandel. I alt 56 bokhandler betjener studenter, lærere og andre vitenskapelige tilsatte. Dermed sikres universitets- og høyskolesamfunnet et bredt utvalg bøker til lik pris over hele landet. Gjennom faglig veiledning og høyt servicenivå fungerer kampusbokhandelen som en betydelig ressurs, slik at studenter og lærere

⁵Se Kajsa Söderlundh m.fl.: *Att äga språk: språkdidaktikens möjligheter: en antologi om och för lärare i skolan*, Stockhols universitets förlag, 2008.

⁶Liv Mette Gulbrandsen (red.): *Oppvekst og psykologisk utvikling*, Universitetsforlaget 2006.

⁷En oppsummering av denne undersøkelsen kan ettersendes på oppfordring.

kan orientere seg i utgivelser og nyheter innen et bredt fagfelt og ulike profesjonsgrupper. Det er liten tvil om at kvaliteten på studiehverdagen ville forringes betydelig om kampusbokhandelen blir tvunget til å legge ned på grunn av aggressiv priskonkurranse og marginpress, slik det har skjedd i nabolandene Sverige og Danmark de seneste årene. Det er derfor urovekkende når Oslo Economics i sin rapport konstaterer at «betydningen av distribusjonsleddet (er) mindre når det gjelder faglitteratur.» (S.86); etter NFFs syn er det motsatte tilfellet.

Både på grunnlag av utredningen til Oslo Economics, Stortingsmelding 35, Stortingskomiteens innstilling etter denne, ferske rapporter om språktilstanden ved våre universiteter og høyskoler og den undersøkelse vi her legger fram foreslår NFF at

- Statstilskuddet over Kunnskapsdepartementets budsjett til utvikling av norske læremiddel for høyere utdanning – i analogt og digitalt format – økes til 20 mill. kroner/år. Det foreslås at halvparten av den årlige bevilgning øremerkes produksjonsstøtte for papirbøker innen mangelområdene, og at den resterende del settes av til utviklingen av digitale læreplattformer.

Uavhengig av om det blir innført en boklov rår NFF til at den faste bokprisen for fag- og pensumbøker opprettholdes og at fastprisperioden utvides til utgivelsesåret og det etterfølgende år.

4. En norsk Boklov – noen hovedpunkter

På grunnlag av de boklover som til nå er innført i 8 europeiske land, på bakgrunn av de rapporter som vi her har uttalt oss om og på bakgrunn av dagens litteraturpolitiske situasjon, foreslår vi fire hovedpunkter som tas med inn i arbeidet med en boklov om departementene skulle velge en slik litteraturpolitisk ordning også for Norge

1. Fastprisen gjelder alle bokgrupper unntatt skolebøker
2. Fastprisen gjelder både papirbøker og e-bøker
3. Fastprisens lengde settes til 18 måneder etter utgivelsesåret
4. Forlagenes muligheter for rabatt reguleres for å sikre at de store forlagene på en utilbørlig måte ikke sikrer seg markeds plass på bekostning av mindre forlag og slik hindrer mangfoldet i boktilbudet. Vi viser her særlig til § 6 i den tyske bokloven.

Vennlig hilsen

Norsk faglitterær- forfatter og oversetterforening

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'T. Andreassen', written over the printed name.

Trond Andreassen

Generalsekretær